

Yeganə Vasif qızı Qəhrəmanlı⁹⁸
NAĞI NAĞIYEVİN YARADICILIGINDA FRAZEOLOJİ VAHİDLƏR

Nağı Nağıyev Azərbaycan ədəbi-bədii fikir tarixində özünəməxsus düşüncə tərzini, yaradıcılıq qabiliyyəti, təhlil etmə bacarığı olan sənətkardır. O, Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərləri, həyat tərzini, folkloru, tarixi, etnoqrafiyası və psixologiyasını tam təfərrüatı ilə bilən və onları böyük ustalıqla, mükəmməl əks etdirən yazıçılarımızdan biridir. XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən olan Nağı Nağıyevin bədii əsərlərinin dili olduqca təbii, həyati, canlı, lakonik və poetikdir. Sadəlik, səmimilik və inandırıcılıq onun dilinə məxsus əsas keyfiyyətlərdəndir. Obrazların canlı danışığı, milli təfəkkür, adət-ənənələrin hər şeydən üstün tutulması, milli kolorit bu əsərləri sevdirən əsas keyfiyyətlərdəndir.

Ədəbin dil və üslub sənətkarlığı xalq yaradıcılığından, milli folklorumuzdan qaynaqlanır və onun bədii əsərlərinin dili xalq ədəbiyyatının leksikasından gələn üslubi çalarlarla zəngindir. El ədəbiyyatından gələn dərin hikmət, hər bir sözü yerində işlətmək, yüksək ideya-məzmun, fəlsəfi dərinlik, sistemli sintaktik düzüm, bədiiilik, obrazlılıq, axıcılıq bu əsərlərin təsirliliyini, estetik dəyərini, bədii hüsnünü və mənə dərinliyini daha da artırır. Obrazların dilindəki xalq deyimləri, ifadələr əsərlərin bədii dəyərini artırmaqla yanaşı, dil baxımından emosional və axıcı olmasını təmin edir.

Yazıçı öz poetik düşüncələrini, hiss-həyəcanlarını sözün müqəddəs işığına tutduqca Azərbaycan dilinin möcüzə yaratma qabiliyyətini nümayiş etdirir. Bu işdə əsərin məzmun kamilliyində və formasında mərkəzi yer tutan frazeoloji dil faktları olduqca əhəmiyyətlidir. Yiğcamlıq və obrazlılıq onun əsas məziyyətidir və bu məziyyət Nağı Nağıyev yaradıcılığında yeni çalarlarla təzahür edir.

Frazeoloji birləşmələr milli qürumumuz, tarixi keçmişimiz, milli mədəniyyətimiz, psixologiyamız və mentalitetimizlə sıx şəkildə bağlıdır. Semantik zənginlik frazeologizmlərin bədii əsərlərdə işləkliyinə yol açır. Bu ifadələr işlənmə məqamlarına, müxtəlif mənə çalarlarına, poetik vüsətinə görə yüksək sənətkarlıq nümunələri kimi dilin yaradıcılıq gücünü meydana çıxarır. Emosionallıq və ekspressivliyi özündə ehtiva edən frazeoloji birləşmələrin semantikasındakı eyni zamanda bədiiilik, az sözlə dərin mənaya xidmət, yiğcamlıq, sadəlik, ahəngdarlıq vardır. Xalq düşüncəsinin ifadəsi olan frazeoloji birləşmələrin, ifadə və ibarələrin bədii əsərlərdə məqamında ustalıqla işlənməsi əsərlərə yeni üslubi xüsusiyyətlər qazandırır. Bədii əsərdə frazeoloji vahidlərin üslubi funksiyasının təyin edilməsi müəllifin yaradıcılıq metodunun spesifik cəhətlərini hərtərəfli açmağa, onun aydın lövhələr və obrazların yaradılmasında dilin rənglənmiş vasitələrindən istifadə məharətini öyrənməyə kömək edir. Kolorit etibarilə zəngin olan bu dil xəzinəsindən gen-bol istifadə nəticəsində söz sənətkarları məişət ünsiyyətinə nüfuz etməyə meyillənir və beləliklə də, mətnin aydın və sadə, mənəca tutumlu əsaslarını yarada bilirlər. Frazeoloji vahidlər poetik mətnin lüğət tərkibini zənginləşdirir, bədii dili mənə yeknəsəqliyindən xilas edir. Frazeoloji vahidlər poetik dilin milli koloritini qoruyub saxlayır. Dilində frazeoloji vahidlərin obrazlılığı xalqımızın tarixi, mədəniyyəti, eləcə də bu xalqın lingvistik dünya mənzərəsi ilə sıx bağlıdır.

Frazeoloji layın milli özünəməxsusluğu, obrazlılıq və emosionallıq kimi əlamətləri, keyfiyyətləri, sadəlik, aydınlıq, ifadəlilik kimi mühüm cəhətləri Nağı Nağıyevin dili və üslubu üçün də zəruri və vacibdir. Bu ifadələr müəllifin təhkiyəsində də, obrazların dilində də işlədilir, onların xarakterinin açılmasına, bəzən hadisələrin poetik təsvir olunmasına şərait yaradır. Nağı Nağıyevin əsərlərinin dilində rast gəldiyimiz frazeoloji birləşmələrdən aşağıdakı üslubi imkanlar üçün istifadə edilmişdir:

1. Obrazların daxili aləmini, keçirdiyi emosional vəziyyəti, nigarənçiliyi oxucuya çatdırmaq məqsədilə: Məs: "Amma hər iki gəncin bütün davranış və rəftarı, bu əhd-peymanı ifadə edəcək sözlərin dilə gəlməsinə heç bir ehtiyac qoymamışdı" (1, 26), "O vaxt Cəmil özü də rayona getmək, ona yaxın yerdə işləmək *fikrinə düşmüşdü*" (1, 26), "Həmişə *fikir-xəyalla alləşir*, cavanlar kimi deyib-gülmür... Bu üzücü fikirlər Gülnarı *taqətdən saldı, səbrini tükəndirdiyi* bir vaxtda qapı döyülmədən açıldı, kobud bir səs Gülnarı *xəyal aləmindən ayırdı*" (1, 27), "Buna görə də *qaşqabağını sallayıb*, rəsmiyyətlə soruşdu", "...yol uzununu *fikir-fikrə calandı*" (1, 29), "Cəmil bunu desə də, bayaqdan bəri *varlığına hakim kəsilən* düşüncələrdən *yaxa qurtara* bilmədi" (1, 41), "Yolda *fikir yenə də onu ağzına alıb aparırdı*" (1,48), "Cəmil onu görmək, aralarındakı soyuqluğa *son qoymaq*, bütün *fikirlərini* açıb ona söyləmək, məsləhətləşmək üçün *can atırdı*", (1, 49), "Doğrudur, Dilşad həmişə gözəl-göyçək bir uşaq görəndə min bir *xəyala düşür*, *ürəyindən qara qanlar axar*, həsrətlə odlu *ah çəkər*" (1, 69), "Bu xəbər onun *ürəyinə yatmadı*" (1,75), "Cəmili gördüyünə görə indi onun *sevinci köksünə sığmırdı*, lakin qara şübhələr üstünə *hiicum çəkdiyi* üçün sevincinin ləzzətini duymurdu" (1, 102), "*Qanı lap içəri axırdı*, az qalırdı boğula" (1, 132). Bu frazeoloji vahidlər obrazların xarakterini müəyyənləşdirən ən mühüm detallar kimi görünür.

2. Obrazların nitqini fərdiləşdirmək, tipikləşdirmək məqsədilə:

"Neçə dəfə sənə açıqca demişəm ki, *quşum sənə qonubdur, öldü var, döndü yoxdur*. Sənin də *qulağında, elə bil, arı vızıldayır*" (1, 29), "Gəlin, əmi, gəlin, *gözümüz üstə yerin olar*" (1, 39), "Deyəsən, *imana gəlirdi*" (1, 59), "Ancaq siz də *ağzınıza su alıb durmayın, yeri düşəndə camaatı başa salın*" (1, 74), "Yaxşı, yaxşı, *duzsuz-duzsuz danışib* atimizi *tökmə!*" (1, 138), "Lap onun *pişiyini ağaca çıxara bilərsən!*" (1, 144), "Son vaxtlar hərdən bir bəhanə tapıb, bu uşaqsızlığı yaman *taqqıldadırsan* mənim başıma, *yaramın üstünə qaynar su tökürsən*" (1, 150), "Ay Göyçək, məni qınama, uşaq görəndə *burnumun ucu göynəyir!*..." (1, 161), "*Yerişimə haram qatdım*. (1, 169), "Di bəsdir, *firsət düşəcək* atın baş *aparmasın!*" (1, 173), "*Koru körpüdə yaxala*, tərپəne də bilməsin... (1, 177), "Ayıb olmasın, *özünüz doğub, özünüz də göbəyini kəsirsiz*" (1, 189), "Sədi, sən də *ələkçinin qıl verənisən?*" (1,193), «Mən ölüm, sən öləsən»-dən sonra *fikrindən əl çəkib* oturmalı oldu" (1, 194), "Elə etmək lazımdır ki, Cəmil

⁹⁸ Bakı Dövlət Universiteti. yeqana@bk.ru

kələfin ucunu itirsin, qalsın öz hayına" (1, 197), "Ağzımı açanda bir köynək *ət töküürəm!*" (1, 211), "Elə bilirsiniz, onun bu işlərini görəndə *qarnının qurdları tərpanənlər* yoxdur?" (1, 213), "Deyirlər, indi də heç *aralarından su keçmir*" (1, 213), "*Göziünün qorasını niyə axıdırsan?*" (1, 216), "*Ölünü özbaşına qoyan kimdir?*" (1, 216). Bu vahidlərin hər biri obrazların dilində daha ahəngdar, daha poetik səslənir. Yazıçı bu cür frazeoloji vahidlərdən bir tipikləşdirmə, fərdiləşdirmə vasitəsi kimi istifadə etmişdir.

"Bədii təfəkkürün məhsulu olan bu "qanadlı sözlər", leksik vahidlərə, yəni xalq dühasının yaratdığı atalar sözləri, zərbi-məsəllər, idiomatik ifadələr və frazeoloji birləşmələrə daha çox yazıçı Nağı Nağıyevin məharətlə yaratdığı obrazların, kamil insanların dilində rast gəlirik" (3). Frazeoloji dil faktlarında canlanan obrazlar Nağı Nağıyevin poetikasının ən mühüm əlamətlərini üzə çıxarır. Təbiilik onun işlətdiyi frazeoloji söz birləşmələrinə xalqın ruhunu hopdurur. Bu sabit birləşmələr vasitəsilə müəllif həm də xalqın düşüncə tərzini əks etdirir. Yazıçı hər bir surətin dilində fərqli frazeoloji birləşmələr verərək onların psixologiya və dünyagörüşünü daha aydın göstərir.

3. Əsərin dilini daha rəngarəng, obrazlı ifadə etmək, əsəri canlı xalq danışığı dilində, milli ruhda vermək məqsədilə: "Nemət oğlunu inandırmağa çalışdı ki, bu işləri sürətlə *yerinə yetirmək* üçün maneçilik törədənlər, "*odu öz qabağına eşməyə çalışanlar*", *söz gəzdirənlər* də olacaqdır" (1, 57), "Arvad isə kişinin dediklərini bir kənara qoyub, *min dəranın suyunu bir yerə yığırdı*" (1, 67), "Ona zəhərli bir *cavab* vermək, *ürəyindən tikan çıxartmaq* istədi, ancaq *özünü saxladı*" (1, 137), "İbrahim *yanan ocağa su töküürdüsə*, dayısı *odun qoyub körikləyirdi*", "Arvad gəncin *salamını ağzucu alıb* getmək istədi, birdən onun *kürkünə birə salmaq*, Gülnarın ailəsinə olan *inamını qırmaq* və beləliklə, həm qardaşı oğluna, həm də qızına *meydan açmaq* məqsədilə *fikrini dəyişdi*".

4. Yazıçı təsviri daha da canlı, əyani və qabarıq etmək üçün frazeoloji birləşmələrdən bol-bol istifadə etmişdir. Bu cür intensivlik sözün frazeoloji birləşmələr tərkibində ifadə etdiyi mənanın formalaşmasında onun əlaqələndiyi sözün semantikasi xüsusi rol oynayır. "İbad öz adını eşidəndə elə bil, belinə ağır bir daş düşdü, başı daha da sallandı" (1, 78), "Gəl, gəl, bacım *boyuna qurban!*" (1, 80), "Özü də qurd ürəyi yeyib, heç qorxu-zad bilmir!"

Frazeoloji sinonimlər onun dilində qabarıq şəkildə görünür: dağ çəkmək – divan tutmaq, acığı tutmaq – diş bağırsaqlarını kəsmək...; Romanın dilində feili frazeoloji vahidlərin üstün mövqedə çıxışı etməsi müşahidə olunur: acığı tutmaq, at oynatmaq, başından əkmək, başının üstünü kəsdirmək, burunun ucu göynəmək, qaş qayırdığı yerdə gözünü tökmək, qan uddurmaq, dilini kəsmək, dili söz tutmaq, əldən salmaq, ipə-sapa yatmamaq, ürək-dirək vermək, gözə dəymək, gözləri gülmək, gözlərinə qaranlıq çökmək, yanaqlarından qan dammaq... Bu tip feili frazeoloji vahidlərdəki baş, burun, dil, əl, göz və s. kimi bədən üzvlərinin adını bildirən sözlərlə feillərin sintaktik-semantik bağlılığı vardır ki, bu da hadisələrin təsviri, eyni zamanda obrazların fərdiləşdirilməsi prosesində yazıçıya geniş imkanlar yaratmışdır. Məsələn: "Buna görə də hər gəlib getdikcə baxar, baxdıqca doymazdı. Bəli, o həmişə kəndin bir-birindən dilbər, məhsuldar bağ-bağçalarının, kövsənələrinin *seyrinə dalar*, doğulub boya-başa çatdığı kəndinin *gözəlliyinə sevinərdi*. Bəzən də *nəzərləri bunları ötər*, uzaqda, daha aşağılarda görünən Araza, onun arxasındakı qayalı, qarlı, başı buludlu, qoynuna onlarla kənd alan dağlara *baxırdı*." (1,30). Burada təbiətin gözəllilərini təsvir edərkən "baxar, seyrinə dalar, nəzərləri bunları ötər, gözəlliyinə sevinər" kimi frazeoloji sinonimləri və qarşılığını yerində işlətməklə həmin hissəyə ifadəlilik gətirmişdir. Bu sözləri aşağıdakı hissəyə də aid etmək olar. "Gülnar gözələmədiyi cavabdan *heyratə gəldi*, *sevinci köksünə sığmadı*. Reyhan danışdıqca həkimin *eyni açıldı*, *qəlbini əzən düşüncələri xoş arzular əvəz etdi*, dünyada sürətinin tayı olmayan xəyal onu gələcək günlər, keçən bu iki ildə ümitsiz halda gözələdiyi *vüsal nəşələri ilə qovuşdurdu*" (1, 33).

Nağı Nağıyev yaradıcılığında yazıçı qələminə məxsus fərdi-üslubi frazeologizmlər çox işlənmişdir: "Mehnazoğlu isə rayondan kəndə qədər olduğu kimi, yenə də *fikrində üzür-düzür*, qəti bir nəticəyə gələ bilmirdi" (1, 60), "Dilşad bu barədə onunla çox *ağız bəhsinə girmişdi*, lakin heç bir nəticə vermədiyindən *əl çəkmişdi*", "*İşi düşəndə isə mumdən yumşaq, tükdən nazik* olmağı da bacarırdı", "Buradakıların çoxu Köçərovun xasiyyətinə bələd idi, bilirdilər ki, *göy yerə göbək qoysa* da, o hər şey hazır olmayınca sənədə qol çəkməz, pul buraxmaz" (1, 86), "*Özün nə əmə yarayırsan, nə də dəmə*, iş görəndə də bir *vedrə bağlayırsan danqılıtsı qulaq batırır!*" (1, 96) "*Dillərinə dil yetmirdi*" (1, 167), "Lakin övlad barəsində bir *söz düşəndə*, bir ata-balanı yanaşı görəndə *fikirləri qarşır*, qərarı üzərində sabitlik göstərə bilmir, *fikir-xəyal aləminə cumur*, gündən-günə qaraqabaq və dəmdəməki olurdu" (1, 162), "Ay arvad, *gözün niyə ala dağı-qara dağı gəzir!*" (1, 170), "Mənim səbrimdən istifadə edib məni *yuyub anma*" (1, 191), "Demə Şahbazgilin *dabanları da razıymış!*" (1,196), "o vurğunu güclü gəlmiş Paşa haray saldı", "O, nə bunları bilir, nə bilmək üçün *zəhnini bərkə salır*, nə də *vicdan əzabı çəkirdi*" (1, 266). Dilimizin frazeoloji zənginliyini əsərlərinə hopdurmaqda təkcə onlara yeni nəfəs verməmiş, həm də onların gələcək nəsillərə ötürülməsini təmin etmişdir.

N.Nağıyev əsərlərində frazeologizmlərin üslubi imkanlarından bacarıqla istifadə etmişdir: 1. Bədii ifadə və təsvir vasitəsi kimi: "Buradakıların çoxu Köçərovun xasiyyətinə bələd idi, bilirdilər ki, *göy yerə göbək qoysa* da, o hər şey hazır olmayınca sənədə qol çəkməz, pul buraxmaz" (1, 86) (mübaligə), "Bu gün anasından ayrılıb öz evinə köçərkən Cəmilin iş ciddi girişməsi onun ürəyini dağ boyda etmişdi" (1, 303) (taşbeh)... 2. Bədii priyom kimi: Peyzay yaradarkən bu vahidlərdən incəliklə istifadə etmişdir: "Otlar, rəngarəng ilk bahar çiçəkləri, onlardan daqiqədə bir *busə dəran* kəpənəklər, çiçək açan, çiçəyini sovub *bara dolan* ağaclar – hər şey öz işində, öz inkişafında, görkəminə gündən-günə *təravət verməkdə*, gözəlliyinə baxıb məst olmaqda, *həsrətini çəkənə naz satmaqda* idi" (1, 156).

Yazıçı obrazlılığın fonetik səviyyədə göstəricilərini yaradarkən frazeologizmlərdən ustalıqla istifadə etmişdir: Assonans yaradılmasında: "Gəlin *ağrımaz başımıza dəsmal bağlamayaq!..*" (1, 188). "Yaxşı, yaxşı, *milçəkdən dəvə qayırmayın!*" (1, 128). "Sən *nahaq işə qol qoyan* adam deyilsən" (1, 233). "Boşlayın, siz allah, görüb bilməmiş *xalqın babalını yumayın*" (1, 212). Alliterasiya frazeoloji vahidlər vasitəsilə yaradılmışdır. "Açıq de ki, bu işdən qan iyi gəlir, qan!" (1, 219).

Frazeoloji vahidlər evfemistik xarakter daşıyır: Məs.: boyuna qurban, başına dönüm, baş üstə, gözüm üstə və s. Replikanın birində idiom, o birində atalar sözü və ya zərb-məsəl. Bu frazeoloji sıra N.Nağıyevin dili üçün səciyyəvi xüsusiyyətlərdəndir: *Üzümə söz gəlməmək* üçün "lalam, karam, günahkaram, vəssalam" (1, 266). "Heç suya çəkməyin. Tas yerə düşməsə, cingildəməz" (1, 212),

Nağı Nağıyevin dili ismi və feili frazeologizmlərlə zəngindir: odlu ah, iti yaddaş, ağıllı ifadə, ağır xatirə, ağır dərd, ağır yara, soyuq bir ifadə, zəhmət çəkmək, ürəyi yanmaq, fikir çəkmək, haqq-hesab çəkmək, gözünə birtəhər dəymək və s

Yazıcının əsərlərində işlənmiş frazeoloji vahidləri komponentlərinin sayına görə üç yerə bölmək olar: a) ikikomponentlilər: imana gəlmək, ürəyinə yatmaq b) üçkomponentlilər: kələfin ucunu itirmək, burnunun ucu göynəmək, qurd ürəyi yemək c) dörd və daha çox komponentlilər: ürəyindən qara qanlar axmaq, nahaq işə qol qoymaq, odu öz qabağına eşməyə çalışanlar və s.

Nağı Nağıyevin əsərlərində frazeologiyanın zənginliyi bilavasitə orada təsvir olunan həyat hadisələrinin dolğunluğu, əhatəliliyi və müəllifin xalq dilinin incəliklərinə dərinlən bələd olması ilə, dilin üslubi laylarını mənə incəliklərinə görə həssaslıqla duyma qabiliyyəti ilə izah edilməlidir. Frazeologiya ədibin bədii dilində obrazlılıq və ifadəliliyin əsas vasitələrindən biridir. Canlı danışmaq dilinin poetik mənzərəsini əks etdirən sabit söz birləşmələri bədii əsərlərdə üslubi ifadə gözəllikləri, canlılıq və aydınlıq əmələ gətirir. Bu da onunla əlaqədardır ki, frazeoloji birləşmələrdə ahəngdarlıq, axıcılıq, rəvanlıq və s. yüksək estetik kamillik yaradan məziyyətlər də mövcuddur. Yazıçı frazeoloji birləşmələrin köməkliyi ilə yığcamlığı və obrazlılığı təmin etməklə bərabər, həm də təhkiyədə geniş emosional, psixoloji təhlilə zəmin yaradır.

"Sabit söz birləşmələrini «yonub» onu istədiyi üslubi fiqurun tərkibində lazimi yerinə salmaqla söz sənətkarları Azərbaycan dilinin ülviliyini, müdrikiyini nümayiş etdirir. Onun gücü-qüdrəti ilə oxucunun duyğularına, mənəvi dünyasına əzəmət və qürur bəxş edir. Onu obrazlı sözün ətri, misilsiz rayihəsi ilə məst edir. Dilimizin frazeoloji fondu və onun ifadəlilik qüdrəti poetik don geymiş bütün məfhumları əsrarəngiz və ali yüksəkliyə qaldırır" (2, 158). Beləliklə, Nağı Nağıyev yaradıcılığında frazeoloji birləşmələr yazıçı tərəfindən dilin fəal üslubi fiquruna çevrilmişdir. Yazıçı frazeoloji birləşmələrdən istifadə edərək onların bəzən formasını dəyişmiş, bəzən də onlara yaradıcı şəkildə yanaşaraq yeni mənə vermişdir. Bununla da yazıçı fikrin daha canlı, qabarıq və yüksək poetik dillə ifadəsinə nail olmuşdur. Eyni zamanda Nağı Nağıyev dilimizi yeni ifadələrlə zənginləşdirmişdir. Frazeoloji birləşmələr onun yaradıcılığında fikrin obrazlı, estetik səviyyədə, emosional, yüksək poetik dillə ifadəli şəkildə çatdırılmasına xidmət edir.

ƏDƏBİYYAT

1. Nağı Nağıyev. Əsərləri. 3 cildə külliyyat, I cild, Romanlar, Bakı: Şirvan, 2009, 562 s.
2. Hüseynov M. Poetik frazeologiya. Bakı: Elm və Təhsil, 2013, 166 s.
3. Zülfiyev İsmayıl. Görkəmli yazıçı Nağı Nağıyevin əsərlərinin dil və üslub xüsusiyyətləri <http://www.science.gov.az/news/publikatsii> 13.07.2020

Açar sözlər: Nağı Nağıyev, frazeoloji birləşmələr, frazeoloji sinonimlər, sənətkarlıq, obrazlılıq, ifadəlilik

Ключевые слова: Наги Нагиев, фразеологизмы, фразеологические синонимы, мастерство, образность и выразительность

Key words: Nagi Nagiyev, phraseological units, phraseological synonyms, skill, imagery and expressiveness

XÜLASƏ

Məqalədə nasir, dramaturq, tərcüməçi, rəssam, pedaqoq, ictimai xadim Nağı Nağıyevin yaradıcılığında frazeoloji dil vahidlərindən sənətkarlıqla istifadə üsullarından bəhs edilir. Yazıcının frazeoloji vahidlərdən obrazların daxili aləmini, keçirdiyi emosional vəziyyəti oxucuya çatdırmaq, nitqini fərdiləşdirmək, əsərin dilini daha rəngarəng, obrazlı ifadə etmək, əsəri canlı xalq danışmaq dilində, milli ruhda, təsviri canlı, əyani və qabarıq vermək məqsədilə istifadə etdiyi göstərilir, həmçinin yazıçı qələminə məxsus fərdi-üslubi frazeologizmlər, frazeoloji sinonimlər, onların üslubi imkanları və evfemistik rolu qruplaşdırılır.

ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ В ТВОРЧЕСТВЕ НАГИ НАГИЕВА РЕЗЮМЕ

В статье говорится о творчестве писателя, драматурга, переводчика, педагога, общественного деятеля Наги Нагиева, который мастерски использует фразеологизмы своих произведений. Богатство фразеологии произведений Наги Нагиева следует объяснять полнотой и полнотой описываемых в них жизненных событий и глубоким знанием автором тонкостей разговорного языка, его умением чутко стилистические пласты языка до тонкостей смысла. Фразеологические ассоциации тесно связаны с нашей национальной гордостью, историческим прошлым, национальной культурой, психологией и менталитетом. Семантическое богатство позволяет фразеологиям работать в произведениях искусства. Эти выражения раскрывают творческую силу языка как примеры высокого мастерства за счет точек развития, различных оттенков значения, поэтического размаха.

PHRASEOLOGISMS IN THE WORKS OF NAGI NAGIEV SUMMARY

The article talks about the work of the writer, playwright, translator, teacher, public figure Nagi Nagiyev, who skillfully uses phraseological units in his works. The richness of the phraseology of the works of Nagiyev Nagiyev should be explained by the completeness and completeness of the life events described in them and the author's deep knowledge of the subtleties of the

spoken language, his ability to sensitively stylistic layers of language to the subtleties of meaning. Phraseological associations are closely related to our national pride, historical past, national culture, psychology and mentality. Semantic richness allows phraseologies to work in works of art. These expressions reveal the creative power of language as examples of high skill through points of development, different shades of meaning, poetic scope.

RƏYÇİ : dos. E.Vəliyeva